

Introduktion till as-Sunnah

Innehåll

Del 1 – Uppenbarelse utöver Koranen

Del 2 – Sunnans olika syften

Del 3 – Sunnans betydelse

Del 1 – Uppenbarelse utöver Koranen

Koranen är Guds ord som uppenbarades för profeten Muhammed, må Guds frid och välsignelse vara över honom, och bevarades muntligt och skriftligt av hans följeslagare. Utöver Koranen bevarades också allt vad profeten yttrade eller gjorde av följeslagarna. Sunnan omfattar således profetens, frid vare med honom, uttalanden — allmänt kända som ahadith — hans handlingar och handlingar som fick hans godkännande. Både Koranen och Sunnan faller under den gemensamma beteckningen wahy (uppenbarelse eller inspiration). Skillnaden dem emellan är att Koranen är en uppenbarelse som reciteras (matlu) i den formella bönen (salat), medan Sunnan inte reciteras i den formella bönen.

Först skall vi fastslå att profeten, frid vare med honom, inte bara tog emot Koranens verser från Gud, utan också fick andra uppenbarelser från tid till annan som nu bevaras i form av ahadith. Följande exempel visar hur Koranen själv hänvisar till denna uppenbarelse:

Enligt vers 144 i Surah Al-Baqarah (kapitel 2) befalldes Allah den Allsmäktige profeten att vända sig mot Ka'ba i Mekka under sina dagliga böner istället för Jerusalem: ”Vi ser hur du vänder ditt ansikte mot himlen; nu skall Vi ge dig en qibla som behagar dig. Vänd då ditt ansikte mot den heliga moskén; var ni än är, vänd era ansikten dit.” Men varför vände sig profeten mot Jerusalem dessförinnan? Vers 143 visar att Gud själv hade utsett Jerusalem som den ursprungliga qibla för profeten: ”Vi utsåg den qibla du tidigare brukade, enbart för att skilja dem som följer sändebudet från dem som vänder om på sina hälar.” Den tidigare qiblan nämns som ett avslutat faktum — men det finns ingen vers i Koranen som befäller profeten att vända sig mot Jerusalem i början av hans mission! Profeten måste alltså ha fått denna vägledning från Gud i en annan form än Koranen, och denna alternativa uppenbarelse bevaras i Sunnan.

I vers 3 i Surah At-Tahrim (kapitel 66) nämns ett visst händelseförlopp: ”När profeten anförtrodde en av sina hustrur en hemlighet och hon sedan röjde den, och Gud uppenbarade det för honom, bekräftade han en del och förnekade en del. Och när han berättade det för henne frågade hon: ’Vem berättade det för dig?’ Han sade: ’Den som vet och är väl förtrogen med allt berättade det för mig.’” Vi måste noggrant beakta fraserna ”Gud uppenbarade det för honom” och ”Den som vet berättade det för mig.” Hur uppenbarade Gud det för honom? Inte via Koranen, eftersom det inte nämns någon annanstans i Guds bok. Profeten måste alltså ha blivit underrättad via en uppenbarelse från Gud som inte ingår i Koranen.

I vers 5 i Surah Al-Hashr (kapitel 59) nämns expeditionen mot den upproriska judiska stammen Banu Nadir, under vilken muslimerna högg ner vissa palmträd och lämnade andra: ”Vare sig ni (o muslimer) högg ner palmträden eller lät dem stå på sina rötter — det skedde med Guds tillstånd och för att Han skulle täcka de upproriska syndarna med skam.” Deras handling tillskrivs Guds ”tillstånd” — men inget sådant tillstånd finns i Koranen. Gud vägledde alltså profeten i denna fråga, men inte via Koranen.

Enligt verserna 17–18 i Surah Al-Qiyamah (kapitel 75) tog Gud på sig ansvaret att sammanställa Koranen. Profeten anvisade Koranskriberna att ordna kapitlen i den ordning vi finner dem idag, vilket inte är den ordning de uppenbarades i. Eftersom detta var Guds ansvar visar det att Han vägledde profeten angående kapitelordningen.

Dessa är bara några exempel bland många som inte lämnar något tvivel om att profeten, frid vare med honom, brukade ta emot uppenbarelser från Gud, antingen direkt eller genom ängeln Jibrils förmedling. En del av denna uppenbarelse bevarades ord för ord under titeln Koranen. All övrig uppenbarelse förkroppsligades antingen i profetens uttalanden eller i hans handlingar, som omsorgsfullt bevarades av följeslagarna som profeten Muhammeds, frid vare med honom, Sunnah.

Del 2 – Sunnans olika syften

De troendes moder (Ummu'l-Mu'minin) Aisha tillfrågades en gång: ”Hur var profetens karaktär?” Hon svarade: ”Hans karaktär var ingenting annat än Koranen.” Profeten,

frid vare med honom, var alltså en förkroppsligad Koran — allt han gjorde och sade, det vill säga Sunnan, är relaterat till Koranens vägledning.

Den förklarar koraniska påbud i detalj

Gud säger i vers 43 i Surah Al-Baqarah: ”Förrätta bönen och ge allmosan”, och många liknande verser finns. Alla frågor som rör bönen — antal dagliga böner, antal böneenheter (rak’at), recitationen i varje bön samt hur man utför bönen från början till slut — förklaras av Sunnan. Profeten, frid vare med honom, sade: ”Bed så som ni sett mig be.” (Återgivet i Sahih Al-Bukhari.) På samma sätt förklaras alla frågor som rör zakat — minimigränsen för vilken zakat blir obligatorisk, procentandelen, de typer av välstånd, varor och djur på vilka zakat är obligatorisk — tydligt av Sunnan. En detaljerad bild av fastan och hajj kan likaså bara ses i Sunnan, eftersom Koranen berör båda ämnena kortfattat.

Allah den Allsmäktige säger i vers 38 i Surah Al-Ma’idah: ”Tjuven, man eller kvinna, hugga av deras hand — en bestraffning från Gud som ett varnande exempel för deras brott. Gud är mäktig och vis.” Sunnan förklarar minimibeloppet för stulet gods som gör en tjuv förtjänt av detta straff och på vilket sätt handen skall huggas av. Att förkasta Sunnan, som en del vilseledda ”muslimer” förespråkar, skulle göra hela Koranen öppen för ett virrvarr av tolkningar inspirerade av individers nycker och begär, som ofta härstammar från djävulen. Till exempel skulle den som inte accepterar den praktiska demonstrationen av bönen (salat) given av profeten, frid vare med honom, förlöjliga salat genom att utföra den på ett sätt som passar hans egna önskningar.

Den fastställer en specifik innebörd när flera innebörder är möjliga

Allah den Allsmäktige säger i vers 82 i Surah Al-An'am: "De som tror och inte blandar sin tro med orättvisa (dhulm) — de är de som är i trygghet och de är de rättleda."

Imam Al-Bukhari berättar att några av profetens följeslagare, frid vare med honom, tog ordet dhulm i dess allmänna betydelse — att begå orättvisa, att synda. De oroades och sade: "Vem av oss har inte begått orättvisa?" Profeten, frid vare med honom, befriade dem från denna oro genom att förklara att dhulm här betyder att begå shirk — att tillskriva Gud medgudar i dyrkan och tro — som i Surah Luqman vers 13: "Att dyrka andra vid sidan av Gud är verkligen den största orättvisan (dhulm)."

Allah den Allsmäktige säger i vers 34 i Surah At-Tawbah: "De som hoar guld och silver och inte spenderar det på Guds väg — kungör för dem ett plågsamt straff. Den dag då det smälts i helvetets eld och med det bränns deras pannor, flank och ryggar..." Det arabiska ordet kanz betyder ett förråd, stort som litet. Versen tycks alltså döma den som hoar vilket belopp som helst och inte spenderar det på Guds väg. Med denna tolkning frågade Umar, må Gud vara nöjd med honom, profeten om versen, varpå han svarade att om den obligatoriska skatten (zakat) betalas på det hoade beloppet, betraktas det inte längre som kanz. (Återgivet av Ibn Majah)

Haditherna förklarar historiska händelser i detalj som endast kortfattat nämns i Koranen

Gud säger i Surah Al-Anfal (kapitel 8), vers 7: "Behold! Gud lovade er en av de två (fientliga) parterna — ni önskade att den obehäpnade skulle bli er, men Gud avsåg att rättfärdiga sanningen enligt Sina ord och att skära av de otrognas rötter." Vilka två

parter avses? Vilken av dem är obeväpnad? Från hadith-böckerna lär vi oss relevanta detaljer om slaget vid Badr, som är det händelseförlopp verserna hänvisar till.

Surah At-Tawbah, vers 118 säger: ”(Gud vände sig i nåd) till de tre som lämnades kvar...” Vilka var dessa tre personer och varför stannade de kvar? Återigen förklarar hadith-böckerna detta.

Surah 'Abasa (kapitel 80), verserna 1–2: ”Han rynkade pannan och vände sig bort, för att den blinde mannen kom till honom.” Vem rynkade pannan och varför? Vem var den blinde mannen? Detaljerna tillhandahålls av hadith-böckerna.

Den anger undantag från ett allmänt påbud

I Surah An-Nisa' (kapitel 4), vers 11, ges barnens arvsandel: ”Gud befaller er angående era barns arv...” Profeten, frid vare med honom, förklarade att ett muslimskt barn till en icke-troende (kafir), ett icke-muslimskt barn till en muslim, och den som mördat sin far — ingen av dessa kan ärva.

Koranen förklarar kadaverkött och blod som förbjudet (haram) i Surah Al-Ma'idah, vers 3. Profeten, frid vare med honom, undantog fisk och gräshoppor från begreppet ”kadaverkött” och lever och mjälte från ”blod”.

Härledning av ett liknande påbud i ett analogt fall

Surah An-Nisa' (kapitel 4), vers 23: "Förbjudna för er är ... och två systrar i äktenskap samtidigt." Profeten, frid vare med honom, förklarade att det också är förbjudet att gifta sig med en kvinna och hennes faster eller moster i samma äktenskap.

Vin har förklarats olagligt av Allah den Allsmäktige i Surah Al-Ma'idah, vers 93. Profeten, frid vare med honom, utvidgade förbudet till allt som är berusande i stora mängder, även om det intas i liten mängd.

Profeten gav ytterligare påbud i ett antal frågor

En av sändebudets, frid vare med honom, många plikter var att berätta för de troende vad som är tillåtet (halal) och vad som är förbjudet (haram) (se Koranen 7:157). Han förbjöd till exempel köttet från åsnor, hundar, rovdjur med huggtänder och rovfåglar. Han förklarade också guld och siden som haram för muslimska män men halal för muslimska kvinnor.

Del 3 – Sunnans betydelse

Ingen hängiven muslim skulle någonsin våga gå emot Koranens och Sunnans läror, men det är beklagligt att notera att en del av den liberala eliten tenderar att ropa ut parollen att Guds bok (Koranen) är tillräcklig och att det inte alls finns något behov av profetens, frid vare med honom, Sunnah. Sådana slagord höjs huvudsakligen av människor som vill avskaffa den islamiska lagen (shari'ah) helt och hållet. Profeten Muhammed, frid vare med honom, var själv medveten om att sådana illvilliga åsikter skulle uppstå och

varnade tydligt för detta, vilket återges av Al-Miqdam ibn Ma'di Karib, en av hans följeslagare:

”Jag har sannerligen getts Koranen och något liknande den därutöver. Ändå skall den tid komma då en man som lutar sig mot sin soffa säger: ’Följ bara Koranen; vad du finner i den som halal, ta det som halal, och vad du finner i den som haram, ta det som haram.’ Men sannerligen — vad Guds sändebud har förbjudit är som vad Gud har förbjudit.” (Återgivet av Abu Dawud och Ad-Darimi)

DEN SOM FÖRKASTAR PROFETENS SUNNAH, FRID VARE MED HONOM, TROR INTE PÅ KORANEN — ty Allah den Allsmåktige Själv har betonat Sunnans betydelse i många verser, av vilka några ges nedan:

”O ni som tror! Lyd Gud och lyd sändebudet och de som är satta till auktoritet bland er; och om ni är oense i något, hänskjut det till Gud och sändebudet om ni tror på Gud och den yttersta dagen. Det är det bästa och lämpligaste för ett slutgiltigt avgörande.”
(Koranen 4:59)

”De troendes svar, när de kallas till Gud och Hans sändebud för att han skall döma dem emellan, är inget annat än: ’Vi hör och lyder.’ Det är sådana som skall uppnå framgång.”
(Koranen 24:51)

”Nej, vid din Herre! (O Muhammed) De kan inte vara troende förrän de låter dig döma i alla tvister dem emellan, och inte finner något motstånd i sina själar mot dina avgöranden, utan accepterar dem i fullständig underkastelse.” (Koranen 4:65)

Anas rapporterade att Guds sändebud sade: ”Jag har lämnat bland er två ting. Ni kommer aldrig att gå vilse så länge ni håller fast vid dem: Guds bok och min Sunnah.” (Återgivet av Al-Hakim)

Profetens följeslagare, frid vare med honom, brukade hålla de påbud som gavs av profeten i mycket hög aktning och gjorde ingen skillnad mellan dem och de påbud som gavs av Gud. En gång citerade Abdullah ibn Mas’ud denna profetens hadith i en predikan: ”Må Gud förbanna de kvinnor som tattuerar sina kroppar och dem som plockar sina ögonbryn; dem som separerar sina tänder för att se snyggare ut och dem som försöker förändra Guds skapelse.” En kvinna vid namn Umm Yaqub från stammen Banu Asad fick höra om dessa ord. Hon närmade sig Ibn Mas’ud och sade: ”O Abu Abdur-Rahman! Det rapporterades till mig att du har förbannat sådana och sådana kvinnor.” Han sade: ”Varför skulle jag inte förbanna dem som profeten, frid vare med honom, förbannade och som är förbannade i Guds bok?” Hon sade: ”Jag har läst allt som finns mellan de två pärmarna (det vill säga hela Koranen).” Han svarade: ”Hade du läst den väl, hade du funnit det. Har du inte läst följande vers: ’Ta vad sändebudet ger er och avhåll er från vad han förbjuder er?’”

Det finns otaliga exempel från följeslagarnas liv som visar hur eftertryckligt de efterlevde profetens Sunnah — till den grad att de bröt med sina nära och kära när de upptäckte att någon handlade emot Sunnan.

Exempel från de fyra kalifernas liv

Strax efter profeten Muhammeds, frid vare med honom, bortgång konfronterades det muslimska samfundet med tre stora frågor. De kunde ha splittrat och oenats samfundet, om det inte hade varit för Abu Bakrs visa vägledning som löste dem i ljuset av profetens Sunnah.

Den första frågan gällde utnämningen av kalif (ledare för muslimerna). Abu Bakr citerade profetens ord: ”Ledare (imam) skall vara från Quraysh (profetens stam) så länge de har förståelse för religionen.” Ansarerna fogade sig tyst.

Den andra frågan gällde var profeten skulle begravas. Återigen citerade Abu Bakr profetens ord: ”En profet begravs där han andas sitt sista.” Begravningen skedde följaktligen i hans hustrus, de troendes moders Aishas, gemak där han avled.

Den tredje frågan gällde profetens arv. Abu Bakr påminde Fatimah om profetens ord: ”Vi, profeternas samfund, ärvs inte — vad vi lämnar efter oss är en välgärenhet.”

En gång såg den store följeslagaren Umar Khalid ibn Walid bära en sidenskjorta. Han bad honom ta av den, eftersom det är förbjudet för muslimska män att bära siden.

Khalid svarade att Abdur-Rahman ibn Awf också brukade ha en. Umar sade: ”Profeten tillät honom på grund av svårt klåda.” Khalid hade då inget annat val än att ta av den.

När Umar fick höra om muslimernas seger i erövringen av Syrien, begav han sig mot Damaskus med ett antal följeslagare. Vid stadens utkanter nådde honom nyheten om en utbredd pest i Amwas. Umar rådfrågade sitt folk om han borde bege sig in i staden. Den livliga diskussionen avslutades när Abdur-Rahman ibn Awf citerade profetens ord: ”Om ni befinner er på en plats där en epidemi bryter ut, lämna den inte. Och gå inte in om ni råkar befinna er utanför en sådan plats.” Umar befallde till slut sitt folk att dra sig tillbaka. Någon anmärkte: ”Umar! Flyr du från ett öde som Gud har bestämt?” Umar svarade: ”Ja, vi flyr från ett öde till ett annat som Gud också har bestämt.” Sådan var profetens visdom — och den föregick sekler i förväg nutidens karantänregler.

Kalifen Uthman gick en gång med på att köpa ett stycke mark av en person. Men mannen dök upp några dagar senare och ville dra sig ur affären, eftersom hans vänner kritiserat honom för att ha sålt marken för billigt. Uthman hade kunnat stå fast vid köpet — men han påminde sig profetens ord som beundrade den som behandlade folk generöst och helhjärtat i sina affärer. Uthman valde därför att ge vika för mannens önskemål utan invändning.

Ali tillfrågades en gång av en man som sökte råd om sin dotters förlovning — tre män ville ha hennes hand: Hasan, Husayn och Abdullah ibn Ja’far. Ali befann sig i en personlig intressekonflikt eftersom hans två söner var bland kandidaterna. Men han påminde sig profetens ord: ”Den vars råd söks skall vara ärlig.” Efter eftertanke sade han till mannen: ”Välj inte Hasan, ty han är känd för att ha skiljt sig många gånger. Välj inte heller Husayn, ty han tycker om att beundras. Välj Abdullah ibn Ja’far.”

Exempel från följeslagarnas liv

Abdullah ibn Mas'ud hörde en man säga efter en nysning: ”Alhamdulillah was-salatu was-salamu 'ala rasulillah.” Ibn Mas'ud sade till honom: ”Vad du sade är sant, men det är inte det sätt profeten lärt oss. Han befallde oss att enkelt säga alhamdulillah efter nysning.”

Det vore lämpligt att påminna alla muslimer om denna Sunnah som en stor del av dem har övergett. Säg alhamdulillah när ni nyser. Om ni hör någon säga det, svara med yarhamukumullah (Må Gud förbarma sig över dig). Nysaren bör be för er med yahdi kumullah wa yuslihu balakum (Må Gud vägleda er och rätta era angelägenheter).

En gång satt Abdullah ibn Abbas vid Ka'ban när Amir Mu'awiyya inträdde i den stora moskén och började kringgå (tawaf) Ka'ban. Han kysste den svarta stenen men strök också handen på de tre övriga hörnen. Ibn Abbas visste att profeten, utöver att kysa den svarta stenen och stryka det jemenitiska hörnet, aldrig hade rört de två andra hörnen under tawaf. Han invände mot Mu'awiyya, som svarade: ”För mig är inget av de fyra hörnen försummat.” ”Men det var inte profetens, frid vare med honom, sed,” betonade Ibn Abbas. Mu'awiyya kunde bara säga: ”Du har rätt.”

Abdullah ibn Umar var välkänd för sin efterlevnad av Sunnan. Han såg en gång sin son Bilal hindra sin hustru från att gå till moskén. Abdullah ibn Umar sade: ”Gör inte det, ty Guds sändebud har sagt: 'Hindra inte Guds kvinnliga tjänare från att gå in i Guds hus.'” Bilal stod fast vid att han inte skulle tillåta henne att gå, även efter att ha hört

profetens ord. Ibn Umar var så upprörd att han svor att aldrig tala med honom igen till sin dödsdag.

Abdullah ibn Amr ibn Al-As hade en stor trädgård med många palmträd. Vatten var så rikligt att hans assistent planerade att sälja det överskottsvattnet till en granne för det höga priset av trettiotusen dirham. Det erbjudandet hade lockat vem som helst utom en följeslagare som Abdullah ibn Amr, som vägrade godkänna försäljningen eftersom profeten, frid vare med honom, förbjöd försäljning av överskottsvatten.

Abu Hurayrah brukade hålla tal för muslimer på fredagskvällen. En gång sade han till folket innan han började: ”Den som har brutit banden med någon av sina släktingar, lämna denna plats.” Ingen reste sig. Han upprepade sina ord tre gånger, varpå en ung man gick och uppsökte sin faster som han länge undvikit och försonades med henne. Abu Hurayrah föredrog att rädda en person från den stora synden att bryta familjeband.

Anas ibn Malik var känd som profetens trogne tjänare. En gång inbjöds han till en fest där en magiker (en persisk eldbedjare) erbjöd honom en dryck i ett silverglas. Anas vägrade ta emot det — han föredrog att dricka ur ett lerkärl framför ett silverglas, eftersom profeten, frid vare med honom, förbjöd muslimer att äta eller dricka ur guld- eller silverfat.

De fyra stora imamernas ord om Sunnahs auktoritet

Imam Abu Hanifa tillfrågades: ”Vad gör vi om vi finner ett av dina uttalanden som strider mot Guds bok?” Han svarade: ”Lämna mitt uttalande och håll fast vid Guds

bok.” Frågaren frågade: ”Vad om det strider mot profetens ord?” Abu Hanifa svarade: ”Lämna mitt uttalande inför profetens ord.” Och om det strider mot en följeslagares uttalande? ”Lämna mitt uttalande inför följeslagarens.” Han sade också: ”Min väg (madhhab) är vilken autentisk hadith som helst.”

Imam Malik ibn Anas är välkänd för sitt uttalande: ”Vad som helst en person säger kan accepteras eller förkastas — utom profetens ord, frid vare med honom.” Han sade också: ”Jag är bara en dödlig; ibland har jag fel, ibland rätt — kontrollera mina åsikter. Vad som stämmer överens med boken och Sunnan, acceptera det; vad som strider mot dem, förkasta det.”

Imam Ash-Shafi'i återgav en gång en hadith. Någon i publiken frågade: ”Säger du så också?” Imamen blev rasande, hans ansikte bleknade och han utbrast: ”Ve dig! Vilken jord skulle bära mig, vilket himmelvalv skydda mig, om jag återger en hadith från profeten, frid vare med honom, och inte har samma uppfattning! Ser du ett kristet bälte på mig? Eller har du sett mig komma ut ur en kyrka? Hur kan jag återge något från profeten, frid vare med honom, och inte instämma?!”

Imam Ahmad ibn Hanbal sade: ”Följ inte mig, Malik, Shafi'i, Awza'i eller Thawri — ta från där de tog, det vill säga från Koranen och den autentiska Sunnan.” Han sade också: ”Den som är på randen till fördärv förkastar ett ord från Guds sändebud, frid vare med honom.”